

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2006-2007

27 OCTOBRE 2006

Proposition de loi visant à assouplir les délais pour l'introduction de la demande de dispense de cotisations sociales par les travailleurs indépendants

(Déposée par M. Jan Steverlynck)

DÉVELOPPEMENTS

Le travailleur indépendant qui éprouve des difficultés à payer ses cotisations sociales parce qu'il se trouve dans un « état de besoin » peut introduire, par l'intermédiaire de sa caisse d'assurances sociales, une demande de dispense de cotisations sociales. La caisse d'assurances sociales transmet cette demande à une Commission des dispenses de cotisations, qui statue sur la demande et décide soit de la refuser, soit d'y donner une suite favorable en tout ou en partie.

Les délais pour l'introduction de la demande de pareille dispense sont relativement stricts. La demande de dispense doit être introduite dans un délai de douze mois qui prend cours le premier jour du trimestre qui suit celui auquel se rapporte la cotisation (définitive) visée par la demande ou — pour les cotisations de régularisation et celles dues par une personne solidairement responsable — le premier jour du trimestre qui suit celui au cours duquel le décompte a été envoyé.

Ces règles sont très sévères et souvent injustes, en particulier lorsqu'il s'agit de cotisations définitives. Il arrive souvent, en effet, qu'une personne soit tout à fait convaincue, de bonne foi, qu'elle n'est pas assujettie au statut social des travailleurs indépendants, mais que l'Institut national d'Assurances sociales pour Travailleurs indépendants (INASTI) estime, quelques années plus tard, que l'intéressé a la qualité de travailleur

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2006-2007

27 OKTOBER 2006

Wetsvoorstel tot versoepeling van de termijnen voor de aanvraag tot vrijstelling van sociale bijdragen van zelfstandigen

(Ingediend door de heer Jan Steverlynck)

TOELICHTING

Een zelfstandige die problemen heeft om zijn sociale bijdragen te betalen omdat hij zich in een « staat van behoefte » bevindt, kan via zijn socialeverzekeringsfonds een aanvraag indienen tot vrijstelling van sociale bijdragen. Het socialeverzekeringsfonds maakt die aanvraag over aan een Commissie voor Vrijstelling van Bijdragen. Deze Commissie oordeelt over de aanvraag en neemt een beslissing: de aanvraag kan geweigerd worden of kan geheel of gedeeltelijk toegestaan worden.

De termijnen voor het aanvragen van dergelijke vrijstelling van bijdragen zijn vrij strikt. De aanvraag tot vrijstelling moet worden ingediend binnen een termijn van twaalf maanden, welke begint te lopen vanaf het kwartaal volgend op dat waarop de door de aanvraag beoogde (definitieve) bijdrage betrekking heeft, of — voor herzieningsbijdragen en bijdragen verschuldigd door een hoofdelijk aansprakelijke — vanaf het kwartaal volgend op het kwartaal waarin de afrekening is verstuurd.

Die regeling is, zeker wanneer het gaat om definitieve bijdragen, zeer streng en in vele gevallen onrechtvaardig. Vaak gebeurt het immers dat iemand volledig te goeder trouw in de overtuiging is niet onderworpen te zijn aan het sociaal statuut van de zelfstandigen, maar dat het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ) enkele jaren nadien wél oordeelt dat die persoon de

indépendant et qu'il est donc redevable de cotisations sociales. S'il s'agit de cotisations définitives, il sera très probablement impossible d'introduire une demande de dispense de cotisations, celles-ci se rapportant à des trimestres écoulés depuis plus d'un an.

Prenons un exemple : un travailleur indépendant fait faillite. Son entreprise est déclarée en faillite en 2001 et l'intéressé cesse toute activité indépendante. Il n'exerce, depuis lors, plus aucune activité professionnelle. On oublie toutefois de tenir compte du fait qu'il est encore titulaire d'un mandat non rétribué dans une autre société, mandat qu'il n'exerce pas et dont il ne tire aucune rémunération. Cinq ans plus tard, en 2006, l'INASTI constate cette situation et charge la caisse d'assurances sociales à laquelle l'intéressé était affilié en dernier lieu de percevoir les arriérés de cotisations sociales. Dans ce cas, la caisse d'assurances sociales recouvre les cotisations pour toute la période concernée et l'intéressé n'a pas l'occasion de demander la dispense de cotisations pour les années en question (durant lesquelles il était convaincu qu'il ne devait pas payer de cotisations), même s'il se trouve manifestement dans une situation de besoin. Il peut tout au plus bénéficier de la dispense avec effet rétroactif pour un an.

Cette réglementation est évidemment injuste. Comment un indépendant pourrait-il demander une dispense de cotisations alors qu'il ne se doute pas qu'il doit en payer? Ou faut-il, comme dans l'exemple évoqué, que l'indépendant soit victime de la lenteur de l'administration, qui tente encore une action des années plus tard?

La présente proposition vise à rendre les règles plus équitables en adaptant le délai pour l'introduction de la demande de dispense et, en particulier, en faisant courir le délai d'un an dès le premier jour du trimestre qui suit celui au cours duquel le décompte est envoyé par la caisse d'assurances sociales, qu'il s'agisse d'un décompte ordinaire ou d'un décompte de régularisation. Une telle réglementation serait plus conforme à la finalité de la Commission des dispenses de cotisations.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Article 2

L'actuel article 88, § 2, 2°, de l'arrêté royal portant règlement général en exécution de l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967 organisant le statut social des travailleurs indépendants, fixe le délai dans lequel la demande de dispense doit être introduite pour être recevable. La demande en question doit être introduite dans les douze mois. Ce délai prend cours le premier jour du trimestre qui suit celui auquel se rapporte la

hoedanigheid van zelfstandige heeft en sociale bijdragen moet betalen. Als het gaat om definitieve bijdragen, is de kans groot dat een aanvraag om vrijstelling van bijdragen niet meer mogelijk is, omdat de bijdragen betrekking hebben op kwartalen van méér dan een jaar tevoren.

Een voorbeeld : een zelfstandige wordt geconfronteerd met een faillissement. Zijn onderneming wordt in 2001 failliet verklaard en de zelfstandige zet iedere zelfstandige activiteit stop. Hij oefent sindsdien ook geen andere beroepsbezigheid meer uit. Wat over het hoofd wordt gezien, is dat hij nog een onbezoldigd mandaat heeft in een andere vennootschap, mandaat dat hij niet uitoefent en waaruit hij ook geen enkele bezoldiging haalt. Vijf jaar later, in 2006, wordt dit vastgesteld door het RSVZ, dat aan het socialeverzekeringsfonds waarbij betrokkene laatst was aangesloten opdracht geeft achterstallige sociale bijdragen te innen. In dat geval worden door het socialeverzekeringsfonds voor de hele periode bijdragen ingevorderd en heeft betrokkene niet de kans om voor deze jaren (waarvan hij in de overtuiging was dat hij eigenlijk geen bijdragen moest betalen) vrijstelling van bijdragen aan te vragen, ook al verkeert hij zeer duidelijk in een situatie van behoefte. Hij kan hoogstens met één jaar terugwerkende kracht vrijstelling verkrijgen.

Dit is uiteraard een onrechtvaardige regeling. Hoe kan een zelfstandige nu een vrijstelling van bijdragen aanvragen op een moment dat hij er zich niet van bewust is dat hij bijdragen moet betalen? Of, zoals in het voorbeeld, moet de zelfstandige het slachtoffer zijn van de trage werking van de overheid, wanneer die jaren nadien nog een vordering instelt?

Dit voorstel wil de regeling rechtvaardiger maken door de termijn voor het aanvragen van een vrijstelling aan te passen, door de termijn van één jaar te laten ingaan vanaf het kwartaal volgend op datgene waarin de afrekening door het socialeverzekeringsfonds wordt verzonden, ongeacht of het om een gewone afrekening dan wel een regularisatieafrekening gaat. Dergelijke regeling sluit beter aan bij de finaliteit van de Commissie voor Vrijstelling van Bijdragen.

TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 2

Het huidige artikel 88, § 2, 2°, van het koninklijk besluit van 19 december 1967 houdende algemeen reglement in uitvoering van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967, houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen bepaalt de termijn waarin de aanvraag tot vrijstelling moet worden ingediend om ontvankelijk te zijn. De aanvraag moet worden ingediend binnen de twaalf maanden. En die

cotisation ou, s'il s'agit de cotisations de régularisation, le premier jour du trimestre qui suit celui au cours duquel a été envoyée une régularisation de cotisations.

La présente proposition assouplit la réglementation existante en faisant commencer le délai de douze mois le premier jour du trimestre qui suit celui au cours duquel un décompte est envoyé. On ne fait donc plus de distinction selon le type de décompte qui est envoyé.

Article 3

Cet article habilite le Roi à modifier, abroger ou compléter de nouveau par arrêté royal l'article 88, § 2, 2°, de l'arrêté royal du 19 décembre 1967, après sa modification par la présente loi.

*
* *

termijn begint te lopen vanaf het kwartaal volgend op het kwartaal waarop de bijdrage betrekking heeft, of, voor zover het regularisatiebijdragen betreft, vanaf het kwartaal volgend op datgene waarin een bijdragenregularisatie werd verstuurd.

Die regeling wordt nu vereenvoudigd door de termijn van twaalf maanden te laten aanvangen vanaf het kwartaal volgend op datgene waarin een afrekening wordt verzonden. Er wordt daarbij geen onderscheid meer gemaakt naargelang het soort afrekening dat wordt verzonden.

Artikel 3

Dit artikel machtigt de Koning om, na de aanpassing van het artikel 88, § 2, 2°, van het koninklijk besluit van 19 december 1967 door deze wet, deze artikelen naderhand opnieuw te wijzigen, op te heffen of aan te vullen via koninklijk besluit.

Jan STEVERLYNCK.

*
* *

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

L'article 88, § 2, 2°, de l'arrêté royal du 19 décembre 1967 portant règlement général en exécution de l'arrêté royal n° 38 du 27 juillet 1967 organisant le statut social des travailleurs indépendants, modifié par l'arrêté royal du 1er juillet 1992, est remplacé par ce qui suit :

« 2° la demande doit être formulée dans les douze mois. Ce délai prend cours le premier jour du trimestre qui suit celui au cours duquel un décompte a été envoyé. »

Art. 3

Le Roi peut à nouveau modifier, abroger ou compléter la disposition que l'article 2 de la présente loi a modifiée dans l'arrêté royal précité. Il observe à cet égard les procédures et les formalités qui s'appliquaient déjà auparavant pour modifier, abroger ou compléter cet arrêté.

17 octobre 2006.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 88, § 2, 2°, van het koninklijk besluit van 19 december 1967 houdende algemeen reglement in uitvoering van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967, houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 1 juli 1992, wordt vervangen als volgt :

« 2° de aanvraag dient gedaan te zijn binnen twaalf maanden. Deze termijn begint te lopen vanaf het kwartaal volgend op datgene in de loop waarvan een afrekening werd verstuurd. »

Art. 3

De Koning kan de bepaling die door artikel 2 van deze wet werd gewijzigd in het vermelde koninklijk besluit opnieuw wijzigen, opheffen of aanvullen. Hij volgt daarbij de procedures en vormvereisten die voorheen reeds golden voor het wijzigen, opheffen of aanvullen van dat besluit.

17 oktober 2006.

Jan STEVERLYNCK.